

Griepvaccinatie leidt niet tot COPD-exacerbatie

Er is onvoldoende bewijs dat het geven van griepvaccinatie bij mensen met COPD leidt tot een exacerbatie in de periode direct na vaccinatie. Gevonden onderzoeken tonen aan dat direct na vaccinatie het risico op een exacerbatie bij mensen met COPD niet groter is dan in andere periodes en niet verschilt van niet-gevacineerde mensen met COPD.

De NHG-Standaard COPD adviseert om mensen met COPD jaarlijks tegen de griep te vaccineren om zo exacerbaties te voorkomen.¹ We merken echter regelmatig terughoudendheid bij patiënten én artsen uit vrees voor het optreden van een exacerbatie direct na griepvaccinatie. We zochten in de wetenschappelijke literatuur naar een antwoord op de onderzoeksvraag: Wat is het risico op een exacerbatie in de eerste maand na de griepvaccinatie bij mensen met COPD?

ZOEKSTRUCTUUR EN RESULTATEN

Wij zochten in november 2016 in Pubmed met de volgende zoekstrategie: “COPD AND exacerbations AND (Influenza Vaccine)”. We gebruikten daarbij de filters soort (mens) en taal (Engels, Nederlands). Dit leverde 42 artikelen op. Onafhankelijk van elkaar bestudeerden wij alle titels en samenvattingen en selecteerden zo een gerandomiseerd gecontroleerd experiment, een case-controlonderzoek en een cohortonderzoek.

In een Thais onderzoek ontvingen 125 patiënten met COPD na randomisatie een griep- of een placebovacchinatie.² Na een week en na vier weken vergeleken de onderzoekers het optreden van bovenste luchtweginfecties, exacerbaties, griep en longontsteking tussen beide groepen. Ook vergeleken zij de longfunctie en mate van dyspneu. Geen enkele uitkomst verschilde significant tussen de vaccinatie- en de placebogroep na een week en na vier weken. Een onderzoek uit het Verenigd Koninkrijk selecteerde uit huisartsendossiers 293 patiënten met COPD die in de laatste drie maanden van 2005 een griepvaccinatie ontvingen.³ Elke patiënt werd gekoppeld aan een patiënt met COPD die in deze periode géén griepvaccinatie ontving. De onderzoekers definieerden exacerbatie als een toename van klachten waarvoor meer luchtwegmedicatie, het starten van prednisolon en/of antibioticum of ziekenhuisopname nodig was. Het risico op een exacerbatie in de eerste twee weken na vaccinatie was laag en verschilde niet tussen beide groepen (OR 0,52; 95%-BI 0,29 tot 1,14). In een ander onderzoek uit het Verenigd Koninkrijk bestudeerden de onderzoekers de huisartsendossiers van een steekproef van 6.000 mensen met astma en 6.000 mensen met COPD over een periode van drie jaar. Voor elk jaar telden zij bij de gevaccineerde patiënten het aantal voorschriften prednisolon en het aantal exacerbaties in de eerste twee weken na vaccinatie. Deze aantallen vergeleken ze met andere periodes in het griepseizoen van elk jaar. Ze vonden geen significante verschillen in het aantal exacerbaties tussen de eerste twee weken en de overige bestudeerde periodes.

COPD-patiënten en artsen zijn onterecht terughoudend om zich jaarlijks tegen griep te laten vaccineren.

EXACERBATIES NIET GEMELD

Slechts drie onderzoeken beantwoordden onze onderzoeksvraag. De overige onderzoeken die wij vonden, volgden mensen met COPD gedurende een lange periode na vaccinatie en bestudeerden niet de korte-termijn complicaties. Het Thaise onderzoek had mogelijk onvoldoende power. Vooraf berekenen de auteurs niet hoeveel patiënten ze nodig hadden om een statistisch significant verschil in exacerbaties tussen beide groepen te kunnen detecteren. De onderzoeken uit het Verenigd Koninkrijk maakten gebruik van gegevens uit huisartsendossiers. Het gebruik van huisartsendossiers kent echter nadelen. Uit andere onderzoeken weten we namelijk dat ongeveer de helft van de exacerbaties door patiënten niet wordt gemeld bij de dokter. Deze gegevens worden dus gemist wanneer alleen medische dossiers worden beoordeeld. Dit zou kunnen leiden tot een onderschatting van het werkelijke aantal exacerbaties direct na vaccinatie.

De terughoudendheid van patiënten met COPD en artsen wat betreft het opvolgen van het advies uit de NHG-Standaard COPD lijkt onterecht. ■

LITERATUUR

- 1 Snoeck-Stroband JB, Schermer TRJ, Van Schayck CP, Muris JW, Van der Molen T, In 't Veen JCCM, et al. NHG-Standaard COPD (derde herziening). Huisarts Wet 2015;58(4):198-211
- 2 Wongsurakiat P, Maranetra KN, Gulprasutdilog P, Aksornint M, Srilum W, Ruengjam C, et al. Adverse effects associated with influenza vaccination in patients with COPD: a randomized controlled study. Respirol 2004;9(4):550-6.

De resterende literatuur staat bij dit artikel op www.henw.org.

Huisartsenpraktijk De Linde, Ruurlo: H. Sportel, kaderhuisarts Astma COPD. Radboudumc, afdeling Eerstelijns geneeskunde en Universitair Gezondheidscentrum Heyendaal, Nijmegen: dr. E. Bischoff, kaderhuisarts Astma COPD, senior onderzoeker en coördinator kaderopleiding Astma COPD • Correspondentie: Erik.Bischoff@radboudumc.nl • Belangenverstrengeling: niets gemeld.

LITERATUUR

- 1 Snoeck-Stroband JB, Schermer TRJ, Van Schayck CP, Muris JW, Van der Molen T, In 't Veen JCCM, et al. NHG-Standaard COPD (derde herziening). *Huisarts Wet* 2015;58(4):198-211
- 2 Wongsurakiat P, Maranetra KN, Gulprasutdilog P, Aksornint M, Srilum W, Ruengjam C, et al. Adverse effects associated with influenza vaccination in patients with COPD: a randomized controlled study. *Respirol* 2004;9(4):550-6.
- 3 Ting SC, Crooks SW, South G. The effect of influenza vaccination on the incidence of chronic obstructive pulmonary disease exacerbations in the immediate postvaccination period. *J Epidemiol Community Health* 2011;65(2):157-9.
- 4 Tata LJ, West J, Harrison T, Farrington P, Smith C, Hubbard R. Does influenza vaccination increase consultations, corticosteroid prescriptions, or exacerbations in subjects with asthma or chronic obstructive pulmonary disease? *Thorax* 2003;58(10):835-9.